

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdájában Kézdi-Vásárhelyt, hova egy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronkint 10 krért közöltetnek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr
Fél évre . . . 3 frt — kr
Negyed évre . . 1 frt 50 kr
Külföldre 1 évre 8 frt — kr
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak tőrfogatáért 4 krajczár.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Erdély bajai.

Múlt számunk vezércikke érdemlegesen foglalkozott egy közegészségi egyesület alakításának kérdésével. Hogy mennyire okszerű ez ügy felkarolása, s hogy mekkora szükség volna nálunk az egészségügyre több gondot fordítani, ezt fényesen igazolja Dr. Jekelfalussy Józsefnek a tud. akadémia közgazd. és statisztikai bizottsága ülésén tartott felolvasása.

Az értekező, a mint tanulmányának czime is feltünteti, az erdélyrészi megyék népnövekedési viszonyait kutatja és mutatja be, és e szerint az erdélyrészi 15 megyében 1881-től 1885-ig a születések száma a halálozásokat 99,779-czel multa felül, az évi átlagos szaporodás tehát 19,956-ot, vagyis 0.94 százalékot tett.

A mi a három főbb nemzetiség szaporodását illeti, a népszámlálás alkalmával konstaltalt nemzetiségi arányszámok alapján ejtve meg a számításokat, azt tapasztaljuk, hogy a lefolyt öt év alatt, míg az oláhok 60,337-tel vagyis 5.09 százalékkal szaporodtak, a magyarok csak 28,114-el vagyis 4.46 százalékkal, a németek pedig csak 8447 lélekkel vagyis csupán 3.90 százalékkal. Az évenkénti átlagos szaporodás tehát az oláhoknál 1.02 százalékot, a magyaroknál 0.89, a németeknél pedig 0.80 százalékot tett.

Bár ez adatok a magyarságra nézve nem kedvezők, mégsem mondható, hogy az oláhok mindenütt erősebben szaporodnának s hatályosabb propagatív képességgel dicsekedhetnének a magyaroknál. Ha ugyanis adatainkat közelebbről vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a magyarság gyengébb gyarapo-

dása leginkább oly megyékben fordul elő, hol a magyarok főleg városokban tömörülnek. Helyesen következtetett ebből az értekező, hogy Erdélyben a magyarság lassabb szaporodásának egyik oka az, hogy a magyarok tekintélyes része (16.05 száz.) városokban lakik s a városok népnövekedése jóval kedvezőlenebb a vidéki népesség növekedésénél.

A másik ok a Székelyföld népességének gyengébb szaporodásában rejlik. Valamennyi erdélyrészi megye közt Csikmegye mutat fel legesekélyebb szaporodást, s a négy székely megye közül határozottan kedvező kivételt az egy Maros-Torda képez, csak hogy az már nem oly tulnyomólag magyar megye, mint a többi három. Minthogy nem a születési, hanem a halálozási arány kedvezőtlen a Székelyföldön, önként támad itt a kérdés, hogy mily betegségek s mily halálokok idézik elő különösen a Székelyföld magas halálozási arányát. Feleletet erre, és pedig nagyon tanulmányos feleletet, a belügyminisztérium közegészségügyi jelentései adnak. A két nagy magyar megye, Csik és Háromszék, gyenge szaporodását határozottan a fertőző betegségek nagymértvű pusztításának kell tulajdonítanunk. Különösen az előbbiben oly nagy pusztítást visznek véghez, hogy átlag évenként a népességnek 0.52 százaléka halt el járványosan dúló hevenyragályos betegségekben; de Háromszék megyében is a népességnek 0.26 százaléka halt el ily járványokban, míg az utána járvány által leginkább látogatott Hunyadmegyében is csak 0.16 százaléka. A fertőző betegségek közül Csik- és Háromszék megyében a ronsoló toroklob és a himlő pusztított járványosan. Csikban a ronsoló toroklob ama községekben, hol jár-

ványosan lépett föl, közel kétezer gyermeket ragadott el, de ha a szörványos eseteket is számba vesszük, ugy e megyében 1881—1884-ig összesen 3997 lélek halt el ronsoló toroklobban, vagyis a népességnek évenként 0.72 százaléka, ugy, hogy ha Csikban — nem is számítva a többi járványokat — csak az egy ronsoló toroklob nem pusztított volna, az évi átlagos népszaporodás 0.55 százal. helyett 1.27 százalékra rugott volna, vagyis a legkedvezőbb megyék közé tartozott volna Erdélyben.

Ez adatok komoly figyelmeztetést tartalmaznak. Ha a magyarságnak különben sem kedvező számarányát fenn akarjuk tartani, első és legfőbb teendő a Székelyföldön és különösen Csikmegyében befészkelődött járványokat erőlyes intézkedésekkel gyökeresen kiirtani. Itt kivételes egészségügyi intézkedésekre van szükség, mert valóban nagy indolencia kellene hozzá, ha visszariadnánk egy kis áldozattól s összetett kezekkel néznők, midőn egy kis buzgósággal évenként megmenethetnénk körülbelül ezer magyart ama veszélyes ponton, a magyarság előőrén. De szükséges még megjavítani az egészségügyi viszonyokat az erdélyi városokban is, a melyeket a természet kedvező fekvéssel és jó levegővel áldott meg s a jó ivóvizet is könnyen hozzáférhetővé tette számukra. A leghasznosabb kiadás, a legjobban kamatozó befektetés kétségkívül az, melyet egy város közegészségügyének előmozdítására fordít. Erdély városai részéről ilyenmő kiadás még hazafias cselekedet is volna, mert a magyarság számarányának megerősítésére szolgálna, a mire az előadottak szerint nagy szüksége van.

A „Székelyföld“ tárczája.

Nefejejes.

(Franziából.)

Szegény örült! Mily fiatal, — még alig 17 éves — mily csinos, bár arca halovány. Szép szőke haja rendetlenül hull le vállaira, két szemében könnyek ragyognak, hasonlitanak két kicsiny, fellegborított égboltozathoz. Ott ül egy kőpadon, a gyógyintézet nagy udvarában.

Körülte a téli nap kacérkodik a magas kőfalakkal, a hó ezüstsínre festette a lombtalan fákat, melyeknek ágai busan merednek a levegőbe, mintha lehullt virágait siratnák. Hűvös, csipős szellő fujdogál, meg-megrázza a bokrok tüskés vesszőit; itt-amott gondtalan verebek csiripelnek, ugrálnak . . . ezeket nem bántja az idő komorsága. Ha a galyakon csak néhány levél maradt volna is, azt hinné az ember, hogy már április van. A január hó egy-egy órára tavaszt szokott elővárszolni.

De a szegény örült leány nem figyelt a röpke fájdalomra. Skót szövétű gypjas kendője felbomlott, mintha lekérdznék a testről, melyet melegíteni van hivatva. A leány lehajtotta fejét, szájához emelte a kezében tartott nefejejes-csokrot és könnyei záporoként hullottak az elszáradt szirmokra.

A felgyűlölt, ki e vigasztalan, bus hajlékban körülvezetett, azt sugta fülembé, hogy odaléphe-

tek a gyermekhez és beszélhetek vele. Nem is lehet az gonosz természetű, hisz oly gyengédnek látszik és annyira szomorú! Lépteim zajára gyorsan feltekintett, szembe nézett, hirtelen öröm villant fel arcán, mely leszárítá könnyeit is.

— Értem jött, ugy-e? — kérde, mialatt kéréleg összekulcsolá kezeit. — Elvisz engem, azonnal elvisz? Oh, mily boldog vagyok! Mert nekem innen ki kell mennem, még ma, még mielőtt beesteledik. Már oly régen nem beszéltem vele, nem vigasztaltam, mennyire unatkozhatik, mennyit szenvedhet ott egyedül.

— Kit akar fölkeresni? — kérdém.

— Őt — mondá.

— Őt?

— Daniel Róbertet.

— Kedvese, jegyese volt talán?

— Oh nem! Janka jegyését.

Kissé meglepetve ismétlém:

— Janka jegyését?

— Igen.

— Várja őnt?

— Hat hónap óta mindennap.

— És hol várja őnt?

— Nos ott, a hol van. A temetőben. Sirjában. Nem ismeri az ő sirját? Csinos. A sarkó fehér márványból van; ha a nap rásüt, rózsaszinben játszik. Daniel Róbert neve van bevésve, aljánál pedig a virágok közt kicsiny márvány medence áll, melybe az ég könnyei hullanak, hogy a madarak szomjukat csillapíthassák belőle.

Meglepetve, elérzékenyülten tekintettem reá.

— Ah, igen! — mondá — ön nem érti, fel nem foghatja. Ön azt hiszi, hogy mindennek vége, ha az életnek vége, hogy az ember már nem gondolkodik, nem érez, mihelyt eltemették, egy szóval, hogy a halottak meghaltak, mi? Nem igaz, uram. Ön nem tudja a dolgokat. Ez onnan van, mert fülét sohasem szorította valamelyik sarkához, hogy meghallja, mi történik a hantok alatt. Én sem hittem azelőtt, hogy az elhunytak élnek. Nem veszem rossz néven, ön nem tudhatja, a mit én tudok.

Egy pillanatra elhallgatott, nyomkodta a kis nefejejes-csokrot és halkan folytatá:

— Egy alkalommal kimentem a Père-Lachaise temetőbe, egész egyedül, hogy koszorút tegyek barátom sirjára. Barátnóm volt, ma már nem az többé. A virágot a sarkeresztre helyeztem, aztán visszafordultam. Világos nappal volt mindenütt, csak a bokrok között volt árny, homály, a sarkok közt a napsugarak bujdosít játszottak, felragyogtak, eltűntek, mint a gyermekek, ha vidám játékban üzik egymást. Az idő oly enyhe, annyira kellemes volt, hogy a szomorúság, a bu e színhelyén én boldognak éreztem magamat, jókedvű, boldog voltam. A mint egy sir mellett elmegyek, melyen sok virág nyílott, kedvem támadt, hogy egyet leszakasztok. Nem követtem el szentségtörést, ugy-e bár? Kinyujtom kezemet. Hirtelen megállok, rémülten, reszketve. Ott, a hó alatt, valaki beszélt, gyenge, kellemes hangon beszélt. Oh! én

Hogy a ma mutatkozó kedvezőtlen nép-növekedési irányzatot nem általános, hanem csak egyes lokális bajok okozzák, ez, ha nem is vigasztaló a multra nézve, de biztató a jövőre. Nehány járvány gyökeres elfojtása ma már nem tartozik a lehetetlenségek közé s csak arra van szükség, hogy a magyarság erőteljes szaporodásával is hozzájáruljon terméshozzáadásának fenntartásához, melyet politikai multjában, kulturájában s nagyobb vagyonságában eddig is birt s mai napság is bír.

A Romániával kötött határrendezési egyezmény volt szönyegen a szabadelvű-párt ülésén. Városunk országgyűlési képviselője: Benkő Sándor is felszólalt ez ügyben s felszólalását lapunk mult számában még nem lehetett közölni; most azonban nem csak azért emlékezünk meg erről, mert az ügy fontosságánál fogva tennünk kell, hanem azért is, mivel képviselőnk tevékeny működését mindig örömmel regisztráljuk.

Az egyezmény indokolásában jelezve lévén, hogy Zágon érdekei megóvottak, de a beczikelyezendő törvényjavaslatban említés nem tétetvén róla, képviselőnk felvilágosítást kér róla, hogy ez mely pót-, vagy külön egyezményben van stipulálva; felvilágosítást kért továbbá arról, hogy igaz-e az a hír, hogy az általuk átbecsátandó terület megváltás alá kerül, s ha igaz, miért nem lett az egész határrendezés a megváltás alapjára fektetve: s végül nem kezdhetne-e a miniszter ur új tárgyalásokat az át bocsátott területek kölcsönös megváltása tárgyában?

Tisza miniszterelnök a tett kérdésekre megnyugtatólag válaszolt, s a szabadelvű-párt egyhangulag elfogadta az egyezményt.

SZEMLE.

Lapunk mult száma már le volt zárva, midőn a táviró meghozta a hírt, hogy közéletünk egyik ki-magasló alakja, G h y c z y K á l m á n, febr. 28-án éjjel meghalt. Hogy rég betegeskedik, azt mindenki tudta, de a közelmultban azon örömdetes hír nyugtatta meg a nemzetet, hogy állapotában teljes javulás állt be. De e javulás nem volt tartós, sőt gyászosan végződött. Nagy gondolkodó,

nem tévedtem, jól hallottam! Az a valaki panaszkodva és remélve egyuttal így szólt: „Janka, itt vagy végre?” Lehajoltam, hogy jobban halljam. Aztán így rebegett az a hang: „Oh Janka, te vagy az? Felelj!” Eleinte féltem, aztán neki bátorodtam. Ma már nem félek. A könyörület, a gyengédség erőt vett rajtam. Felnézek. A sarkon Daniel Róbert nevét olvasom és azt, hogy husz éves korában halt meg. Mindent megértettem. A kiről azt hitték, hogy örök álmát alussza a sirdomb alatt, a ki pedig nem aludott, annak volt egy jegyese, kit Jankának hívtak és a ki megígérte neki, hogy eljön a temetőbe, de nem jött el. Mindig várta. A hányszor léptek zaját hallotta a földön keresztül, mindig azt hitte, hogy kedvese ígértét jött beváltani és azért kérdezte: „Te vagy?” De senkisémet felelt. Én feleltem. Iszonyu kint szenvedhetett éjjelenként, a nagy hidegben, a sir rideg magányában! Rosszul tettem talán, hogy kissé vigasztalni igyekeztem? Beszéltem vele és hazudtam neki: „Igen, mon-dám, mialatt úgy rátámaszkodtam a sarkóra, a mint csak lehetett, én vagyok, én vagyok a te Jankád.” Oh! roppant nyugtalan voltam a hangom miatt, melyre kétségkívül ráismer; nem fogja elhinni, hogy Janka van itt. De persze, a vastag márványon keresztül a hang elváltozva jutott le hozzá. Mert válasz gyanánt mély sohajt hallottam, mintha megelégedését akarná ezzel kifejezni. Hitt nekem, bizott szavaimban! És mindketten beszélgetni kezdtünk, gyengéden, bizal-

masan. Elhíheti, hogy a társalgás kezdetén igen általános kifejezéseket, szólamokat használtam, melyek minden szerelemben, minden jegyespárnánál előfordulhatnak. Jobbára őt hagytam beszélni, figyeltem a legkisebb szóra is, megjegyeztem a részleteket, hogy összeállíthassam az egészet és hogy azután is többet beszélhessek, mint a ki mindent ért. Mennyire busult volna, ha észreveszi, hogy én megcsaltam őt! Végre, egy óra múlva már mindent tudtam, mit tudnom kellett, és maga Janka sem tudott volna neki jobban megfelelni, mint a hogy én feleltem kérdéseire. És ott maradtam mindaddig, míg csak a temető kapuit be nem zárták. Másnap újra elmentem. Három hónapon át, nap nap mellett, a legedesebb, a legrágább neveket mondtunk egymásnak. Visszaemlékeztünk a tavaszi reggelre, midőn először találkoztunk, az első mosolyra, az első kézzsoritásra, midőn az ő anyja és az anyém előttünk mentek, egymással beszélgetve, semmire sem figyelve. Esténként százszor odajött a kis kert ajtajához. A kerítésen át beszélünk, mint most a sarkon keresztül. És gyakran a kulcslyukon keresztül levélkét, papírlapot csuszátott kezembe, melyen versek voltak írva, miket ő maga költött. Aztán szülein is azt akarták, hogy boldogok legyenek. A halál nem akarta. Megbetegedett. Hosszu betegsége alatt elmondtuk egymásnak aggodalmainkat, kába reményeinket. De még e keserű gondolatok is édes izzal bírtak; a hosszas beszélgetés után oly megelégedettek voltunk, mint

zések fordulnak elő s mégsem háramlott soha kár a magyar államiságra.

Február 29-én folytatta a képviselőház a határ-egyezményről szóló javaslat tárgyalását. E napon Steinacker oly kifejezést használt, mely Magyarország közjogi helyzetének nem felel meg, t. i. hogy Ausztria tartományaival Magyarország nem csak personal, hanem real-unióban is van. Az elnök általános helyeslés közt kijelentette, hogy ez nem felel meg közjogi helyzetünknek. Az egyezmény a március 2-iki ülésben elfogadtatott.

Oroszország tehát nem várta be, hogy a hatalmak megegyezzenek az általa előterjesztett javaslatokra nézve. Francia- és Németország támogatása mellett felszólította a portát, hogy Ferdinánd fejedelem kormánykodását jelentse ki törvénytelennek. A porta azonban nem hajlandó a muszka számára kikaparni a gesztenyét, s hivatkozva a hatalmak közti egyenlenségre, nem fog lépést tenni Ferdinánd ellen. Szófiából különben olyan hírek jönek, hogy ott el vannak készülve, hogy még azon esetre se távozik Koburg, ha erre a hatalmak egyhangulag felszólítják.

Egy berlini újság szerint az orosz-porosz határon már a gyalogság is nagyobb számmal kezd mutatkozni. Az orosz tisztek határozottan nyilatkoznak, hogy a sereget előkészítik a tavaszi háborúra.

Értesítés és szíves felkérés

a székelyföldi mélyen tisztelt megyei és városi törvényhatóságokhoz, t. cz. alispánokhoz, t. cz. városi tanácsokhoz és a t. ipartársulatokhoz és egyes iparosokhoz.

A „Székely művelődési és közgazdasági egyesület” a mellett, hogy alapszabályai értelmében a székelyföldi tanulók szakszerű s különösen ipari kiképzetése érdekében is, az előforduló egyes esetekhez képest, mindent elkövet, hogy a rendelkezésre álló csekély anyagi eszközök erejéhez képest, a mennyiben lehetséges, az egyes folyamodók kérésének eleget tegyen: úgy másfelől a Székelyföld lakói általános jólétének előmozdítására irányzott törekvései közt tett sokoldalú tanulmányozás után arra a meggyőződésre jutott, hogy a székelyföldi lakosság legnagyobb részére nézve a boldogulásnak és jobb jövődésnek legbiztosabb útja, legsikeresebb eszköze a kézmű- és bazi-iparnak fejlesztése, emelése, továbbá a kézmű-ipar iránti hajlam minél behatódóbb felébresztése, egyszersmind alkalom-nyújtás a végre, hogy a felvilágosítást kereső, tudni vágyó, okulni kívánó szorgalmatos iparosok az ipari foglalkozás különböző ágaiban tanulmányokat telessenek, a korral együtt haladó mű- és kézi-ipar egyes jeleiből, vagy újabb szerkezetű alkotásait megtekint-hessék, azokról rajzot vehessenek, az azok könnyebb és czélyszerűbb előállítására alkalmas segéd-eszközöket megismerhessék, s ez uton köz-

ha már házások lennének. Oh jaj! egy napon, a mint épen a temetőbe készülök, hogy Róbertnek nefelejeceket vegyek, mit tölem kért, — mióta meghalt, a virágokat szeretett legjobban — atyám lép be a szobába két emberrel, kiket én nem ismertem. Megfogtak, elvittek. Ide hoztak. Itt még szomorubb a világ, mint a temetőben, és miután én is meghaltam, Róbert és én nem beszélgethetünk többet, mert sirjaink igen távol vannak egymástól.

Zokogásba tört ki. Midőn ismét feltekintett, kétségkívül észrevette, hogy elszomorodva nézem őt és nem azért jöttem, hogy elvezessem.

— Legalább megtehetné azt, — mondá — hogy Róbert részére elvinne valamit! A temetőben van, mondottam már. A helyet könnyen meglesi. A nagy sétánytól balra van. Kétszer kopogjon a sarkon, mert néha alszik. Így beszéltük meg a jelet. Megmondja neki, hogy Janka — Janka, éti? — elutazott édes anyjával, de nemsokára, egy-két hét múlva visszatér; hogy ne busuljon, ne legyen nyugtalan; hogy még mindig szereti. Megmondja neki azt is, hogy önnek adta át a csokrot és ön teszi majd le a sirdomb közepére. Annak örülni fog.

Elvettem a csokrot és eltávoztam. És a mesének vége. De valamit be kell vallanom, habár talán ki is nevetnek érte: a megbizástát teljesítettem.

vetve és közvetlen izlés és csín iránti érzéket is minél sikeresebben elsajátíthatassák.

Ezen látpontok szemelött tartása mellett alapította a „Székely művelődési és közgazdasági egyesület” amaz „Iparmúzeum”-ot, mely az elmúlt 1886. esztendőben Maros-Vásárhely szabad kir. városában, egyetünk marosvidéki választmányának társvezetése mellett, megnyitott. Azóta pedig megállítattott ezen iparmúzeum igazgatási beosztása, melynek egyes határozmányaiából kivethető, miszerint ezen iparmúzeumot egyetünk az összes Székelyföld közös vagyonának tekintik, s e szempontnak megfelelőleg, hogy ez iparmúzeumot a távolabb lakó székelyföldi iparosok is minél könnyebben használhassák, egyfelől ezen múzeum gyűjteményeiből váltakozó vándorkiállítások fognak rendeztetni a Székelyföld ipari központokat képező városaiban, e mellett lehetővé válván az is, hogy ha egyes minták, esetleg szakbavágó gyűjteményi tárgyak valamely székelyföldi vidék ipari kisebb vagy nagyobb fejlettségéhez képest ottan kiválóbban szüktegeltenének, azok huzamosabb időre is ott tartathassanak.

E vagyon-közösség továbbá kifejezett nyert említett szervezeti szabályok azon határozmányában, miszerint a székelyföldi vármegyék alispánjai rendes tagjai a marosvásárhelyi iparmúzeumi bizottságnak, s mint ilyenek, e múzeum ügyeire és belkormányzatába egy vagy más irányban teendő indítványaik és javaslataik által befolyást gyakorolhatnak.

E szervezeti szabályokban továbbá le van téve az alapja annak is, hogy ez iparmúzeum évek folyamán eszközöklendő újabb beszerzések által mindig a haladó kor és iparfejlődés színvonalán álljon, s általában, a mennyire a Székely-egylet e célra rendelkezés alá vehető pénztárából, egyesülten a székelyföldi iparosok és ipartestületek áldozatkészségével, lehetővé teend, hova-tovább teljesebbé váljék, s idő váltával eredeti céljának a maga teljességében megfelelhessen.

Most tehát már az van hátra, hogy e nagy költséggel, fáradsággal felállított múzeum azok által, kiknek számára létesítettett, minél gyakrabban s minél több más közönnyel látogatassék és felhasználás-ék.

E célból, a fennebbiek köztudomásra hozása után, van szerencsénk tisztelettel felkérni a mélyen tisztelt székelyföldi megyei és városi törvényhatóságokat, tanácsokat, a t. cz. alispán, t. cz. polgármester urakat, továbbá az ottani t. ipartársaságokat és társulatokat, hogy a vármegyéjükben, vagy városaikban levő, vagy az egyes ipartársulatokhoz tartozó iparosokat, iparos-munkásokat, növendékeket a Maros-Vásárhelyt elhelyezett „Székelyföldi iparmúzeum” meglátogatására, az ottani műdarabok részletes megtekintésére s alapos tanulmányozására felhívni s bátorítani méltóztassék, s a mennyiben lehetséges volna, a jómagaviseletü buzgó tanulóknak az odajutathatást könnyíteni s lehetővé tenni kegyeskedjék; mely utóbbiakra nézve s jelesen azon előnyök és kedvezményeikről, melyekben a tömeges vagy egyes látogató iparosok ott helyben részesülhetnek, ezen iparmúzeum marosvásárhelyi bizottsága, illetőleg egyetünknek marosvidéki választmányja közelebbről kibocsátandó értesítésében tüzetesebb tájékoztatást fog nyújtani.

Hogy így a „Székely művelődési és közgazdasági egyesület” által tett nagy áldozat ne csak a több száz darabra menő művek, minták, példányok összegyűjtésében és felállításában nyilvánuljon, hanem egyszersmind az egyes tanulmányozókra szakértelem- és izlés-fejlesztő, s végeredményében hasznosítóvá is váljék.

Mely bizodalmas, de egyszersmind a Székelyföld kijöklöte előmozdítására irányzott felhívásunkat megújítva, kérjük, hogy a megyei és városi t. cz. törvényhatóságok egyetünk e közhasznú célzatát támogatni, a t. alispán és polgármester urak pedig a mellékelt felhívási példányokat a megyéken és városokon, ott hol ipartestületek nincsenek, az egyes iparosok s más jobban érdeklődők közt kiosztani, és a t. ipartársulatok tagjaiknak megküldeni sziveskedjenek.

A „Székely művelődési és közgazdasági egyesület” központi választmányának Budapestén, 1887. évi június hó 14-ik napján tartott üléséből.

Hajós János s. k.,
elnök.

Nagy Gábor s. k.
titkár.

Levél Romániából.

Galacz, 1888. február 23.

Tekintetes szerkesztő ur!

Az itteni magyar életről akarok egyet-mást elmondani, ha a tek. szerkesztő ur sziveskedik egy kis tért adni becses lapjában.

Mint hogy a Székelyföldről kívándorlott magyar nép legnagyobb részben háromszék- és csikme-gyei, e két megyebeli népnek külön-külön mulató-

helye is van: Háromszéki báska (pincze) és Csiki báska.

Ezekben a baskákban télen-nyáron rendszeren minden vasárnap csinálnak egy-egy bált, melyen egy-két barna muzsikusz huzza a talp alá való csárdást (persze egy kissé oláhosan). Hanem aztán ezekbe a bálókba ne merészeljen menni egy nem magyar ajku egyen azzal a szándékkal, hogy székely leányt tánczoltasson, mert megcsik, — és pedig nem egyszer-kétszer — hogy őt fogják meg-tánczoltatni a jó kedvükben mulatozó székely fiuk.

A báska eszi meg sokaknak keresetük nagy részét. Ott a leányok is majd úgy költsékesnek, mint a férfiak. Megmutatják, hogy ők is képesek egy-két liter bort fizetni, mert ez a divat most köztük.

Ha jön a vasárnap, akkor a báska környékén hullámszik a sok magyar szolgáló és dolgos ember. Több szolgálót egy kissé későn szoktak eleresztetni, — mert megjegyzem, hogy sok szolgáló már előre kialakussza, hogy minden vasárnap délután sétálni mehessen — de azért a baskai bárlól el nem maradhat; van egy frankja bérkocsira a baskáig és egy vissza.

A karácsoni ünnepek óta szünetel a fa-gyár, hol néhány száz magyar munkás szokott dolgozni. És ezek most mit csinálnak? Egy részök hazament, a másik rész itt van a baskákban, hol kártyázva és mulatozva várják a munka megindulását. Némelyek úgy nyilatkoznak, hogy: „A nyáron annyit kerestem, mennyivel dolog nélkül is kitelelhetek.”

És azután általános a panasz, hogy keresetüknek nincs semmi látatja, dacára annak, hogy nagyobb fizetést kapnak, mint otthon. Nem is csodálkozhatunk panaszaikon, mert különösen a nőcseléd nagyon sokat költ mindenféle csecebecsére és cifraszágokra. Ha egy gyermek születik, csak a híréért is csapnak olyan lakomát, mint akár egy földes gazda.

Házasságot kötni többnyire hazamennek, ezt már többször észleltem; de azért egy pár hét mulva megint itt vannak.

Szolgáljon itt példa gyanánt az alábbi eset.

Rózsa itt szolgált egy családnál, hol az uron és asszonyságon kívül csak egy hatéves leányka van. Rózsa szereti a családot s viszont vele is meg vannak elégedve.

A múlt nyáron hazament egy pár hónapi bérével, hogy férjhez menjen. Férjhez is ment, de a boldog mézesheteket rövid ideig élvezte férje oldala mellett, mert egy pár hét mulva egyedül visszajött, hogy az elvendégskedett pénz helyett mást keressen. Visszajött az előbb szolgált családhoz s kérte az asszonyságot, hogy venné vissza, inkább hajlandó előbbeni fizetéséből elengedni vala-mit. Vissza is fogadtatott, de már nem volt többet oly szorgalmas, mint előbb; a szomszédbeli szolgálónak sohajtozva így szolt: „Te Máris, nem is képzeled, mily nehezen esik szolgálni annak, a ki férjhez megy és nem ülhet az ura mellett.” A férje, Feri, úgy látszik, szintén így gondolkozott, mert pár nap mulva ő is itt termett; de közele-gvén a tél, dolgot nem kapott s haza kellett men-nie. Uti költséggel is Rózsa kellett, hogy ellássa. Hanem Rózsa boldog állapotban van és Feri már megirta, hogy ha közelegni érzi a boldog órát, midőn őt egy fingermekkel fogja megajándé-kozni, azonnal haza menjen. Igen, de Rózsa abban az erős hiszembben van, hogy a jöendő magzat leány lesz, és már az asszonysággal szerződést kötött, hogy ha a gyermek felnő, hát az asszony-ság leányánál fog szolgálni, Rózsa pedig mindig az öregekkel marad; csak a fizetést illetőleg nem tudtak határozatot hozni.

Rózsa tehát készülődik s talán már a jövő héten indul haza Kászón-Ujfaluba azzal a boldog öntudattal, hogy jöendő leányának már meg-szerezte a helyet — Romániában.

Maksai Gy.

Különfélék.

— Fejér Lukács temetése folyó hó 2-án délután 1/4 órakor ment végbe K.-Vásárhelyt roppant nagy kíséret mellett. Százakra ment azok száma, kiket a barátság és szeretet az elhunyt derék fér-fü ravatalánál összehozott. A város összes ha-

tóságai és egyesületei mind testületileg képviselve voltak s vidékről egy nagy csoport földműves jött be, megsiratni egykori földesurukat. Ott lobogtak a háromszékme-gyei „Erzsébet” árvaléany-nevelő intézet és kézdivásárhelyi „Rudolf” kórház gázs-lobogói, mely intézetek közül az elsőnek másfél-évtizeden át buzgó pénztárosa s utóbbinak alapító tagja volt. Ott láttuk sorakozni a takarékpénztár küldöttségét, mely intézet az ő vezérigazgatósága alatt oly szép virágzásnak indult. A küldöttség nevében Székely János intézeti elnök tolmácsolta szívreható meleg szavakban azon fájdalmat, melyet az igazgatóság a kipótóhatlan veszteség felett érez. Az elhunyt ravatalát a diszes koszoruk egész tömege borította. A kézdivásárhelyi takarékpénztár, a kézdivásárhelyi kereskedő-társulat, a kereskedő ifjak társulata, az „Erzsébet” árva-leány-nevelő intézet, Jancsó Mózes és neje, Benkő Pál és neje Dénes Mária, özv. Fejér Bogdán és gyermekei, özv. Fejér Lukácsné, szerető gyermekei, Wértán Venczel és neje, Benkő Gyula és neje, Fogolyán Kristóf, neje és gyermekei, ifj. Dávid István és családja egy-egy koszorúval rótták le a kegyelet és szeretet utolsó adóját. Béke poraira!

— Szacsva János ev. ref. énekvezér folyó hó 1-én elhalt. Benne a kisvárosi élet egy tipikus alakja pusztult el, ki aranyos jó kedvével s pompás humorával minden társaságnak kedvence volt. Senkit több részvét, több igazi sajnálat nem illethet meg, mint őt, ki életében annyinak szeretetét bírta. Most, hogy a derűs eszmékkel teljes elmére örök sötétség borult, most a legmélyebb részvét nyilvánul iránta, s Kézdi-Vásárhely város egész közönsége, mely egykor annyit tudott mulatni az ő kolosszális élezein, igazi mély bánattal állja körül ravatalát. Emléke az ő tetteiben s az ő mon-dásaiban sokáig élni fog. Béke és áldás poraira!

— A tanító dalkör koszorúja elhunyt kedves tagja Szacsva János ravatalán. Újabb időkben szokásba jött, hogy a kegyeleti érzés lerováának jeléül egyesek mint testületek az elhunyt koporsójára koszort tesznek. A tanító dalkör elhatározta, hogy koszoru helyett másképp röjja le az elhunyt iránti kegyeleti érzését, t. i. az országos „Értvő-s-alap”-ba egy 20 frtos alapítványt tesz a néhai Sándor fia számára, ki ennek következtében jogsult lesz, hogy a gymnasium felső osztályaiban csekély, az egyetemen az illető alaplól 100—200 frtos ösztöndíjt kapjon. Ez eljárás kétségkívül inkább megfelel a megdicsőült szellemének, mint-ha egy pár hó alatt elporladozó koszort tett volna az elköltözött koporsójára.

— Meghalt Szigethi Domokos kézdivásárhelyi róm. kath. énekvezér folyó hó 1-én. Béke poraira!

— Kézdivásárhelyi özv. Balogh Sándorné, Kézdi-Vásárhely város egyik tisztelt matronája, egy széles körű család tisztelt tagja, általános tisztelt és szeretett hölgy, folyó hó 3-án hosszas szenvedés után elhunyt. Béke és áldás hamvai felett!

— Buzogány Áron ny. kultuszminiszteri osztály-tanácsos, a székely nemzet egyik derék fia és lelkes barátja, a székely-egylet központi választmá-nyának tagja, Budapestén mult szombaton elhalt. Földi maradványait hétfőn helyezték örök nyugalomra a németvölgyi temetőben nagy részvét mellett. Béke poraira!

— Trogmayer Károly szepesme-gyei tanfelügyelő, kit a napokban tartóztattak le váltóhamisítás miatt, mult hó 28-án éjjel a budapesti kir. ügyész-ség fogházában borotvával a nyakát elvágta és két órai kínlódás után meghalt. Mint hogy a löcséi kir. ügyészség fogházába akarták szállítani, engedélyt kért az áttöltözködtésre; e kérését teljesít-tették is, s mialatt áttöltözködött, oly ügyesen vette magához a borotvát, hogy a fogházör nem vette észre. — A szerencsétlen minden barátjának s ismerősenek váltókat irt alá s így maga is adós-ságba keveredett. Forrásai végre kimerültek s így követte el a váltóhamisítást, melyet életével fizet-tett meg.

— Nyilvános köszönet. Tekts Benkő Gyula kézdivásárhelyi takarékpénztári könyvvezető ur a háromszékme-gyei „Erzsébet” árvaléany-nevelő intézet javára 25 frt alapítványt tett. Midőn ezt e helyen nyilvánosan nyugtatványozzuk, egyuttal adományozó urnak árvaíkn nevében legmélegebb köszönetünket fejezzük ki. Kézdi-Vásárhelyt, 1888. márczius 1-én. Br. Szentkereszty Stephanie elnök, Vajna Károly jegyző.

159-ik közlemény

a háromszékme-gyei „Erzsébet” árvaléany-nevelő in-tézet javára 1887. év őszén Feltörja község lakosai által tett szives adakozásokról.

Barta István 1 liter törökbuza, Daczó Antal 1 lit. rozs, Farkas István 1 lit. rozs, Kádár Mihály 1 lit. törökbuza, Zöldi József 1 lit. rozs, Fábán Pál 1 lit. rozs, Jakabos József 1 lit. árpa, Jakabos József 1 lit. árpa, Jakabos György, Veres Lajos, Voloncs Károly 1—1 lit. rozs, Rózsa Jánosné 1 l. fuszulyka, Barta Ferencz 1 lit. rozs, Bálint József 2 lit. rozs, Zsamler Károly 4, Giligor István 1

Kovács László 1, Esztojka József 1, Csizsér Károly 5, Solyom Ferenc 2, Ráduly József 11. rosz, Zayzon Istvánné 5 liter borsó, 4 liter fuszulyka, Kovács Pál 4 lit. rosz, Kovács Sámuel 1 lit. rosz, Solyom János 2 lit. fuszulyka, Kovács József 1 l. rosz, Kovács András 1 lit. árpa, Bodó Mátyásné 4 liter rosz, 25 lit. gyümölcs, Pethő Istvánné 4 l. rosz, Szöcs József 1 liter árpa, Barta András 2 l. árpa, Moré István 10 kr.

Fogadják a szíves adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Kézdi-Vásárhelyt, 1887. nov. 10-én.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.

Vajna Károly,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Ifj. Dobay János.

Nyílt tér.*

A tisztujtítás után.

Csik-Szentkirály, 1888. febr. 16.

... nem alszik. Szt. írás.

(Vége.)

S. S.-t régóta bizonyos papválasztási nyavalya is gyötri. Ez — mint mánia — többeket és több alkalommal meg is kísértett. De védhimlővel jól beoltottakra talált. Azonban — mi tudjuk — hogy, hogy nem, a ragály néhány, védhimlővel kevésbé jól beoltott, különben ártatlan fiatalon nem régi-ben kitört. És a régóta vajudó hegyek szülének roppant százalmas és nyomorult csupasz egeret.

Nemde szeretne volna egy új papválasztással is, mint a bíróválasztással, bajba keverni, felzavarni a községet, ennek békéjét, nyugalmát, bemázolni tekintélyét? Mennyi bora is fogyott volna el! Szegény ördög!...

Gyönyörűséges szomorú látvány elnézni, hogy a rut hazugság hogyan mond ellent önmagának. Vagy azt kérdezhettek S. S.-tól: a becsületes, jellemes és igazság szerető vagy istenfélő emberek tulajdona-e, hogy a gesztenyét a meleg parázsból önmaga számára mások körmeivel kapartatja ki?

Vagy ha S. S. tudta, hogy a választási ügy oly jogos és igazságos alapon követhető: miért rejtőzik mások neve alá, miért nem mutatta nevét? miért bujkál? Ez a becsület?

Ugy látszik, haszonbérbe adta fejét, kétes becsü tudakosságát, az olcsó dicsőség gyászabér-jait aggatta árendásainak halántékára, kik közül 1883-ban többen házasságok voltak, kik önmaguk sem ismerték részvénytársaságait, kik mit, kikkel és miben fujnak egy követ.

Ez a rafinirt hazugság gonosz tudományának legszánandóbb netovábbja. Szép szakállát fejté? Roppant oktondiság volt azon különben derék fiatal emberektől is vakon, nem tudva mibe bele-menni és név irási tudományukkal magukat meg-bélyegezni és örökre gyanussá tenni. A pártalan becsületes ember, kit rossz akarat és fura gonosszág nem vezérel, tanácsot kér és pedig olyantól, a ki tud jó tanácsosul szolgálni.

Aztán még a község, a megye nevében hivatal-nul prókátorokdni! Nem vakmerőség és ügyet-lenül kieszelt merényletnek lehetne ezt nevezni?

Látszik, hogy gonosz rászedőkről és gyáva rászedettekről van szó, a mint azt ez utóbbiak nyil-tan és tünnevényesen be is vallották és jegyző-könyvre adták.

Hát bizony a hazugság elárulja önmagát. Az embereket tényeikből, cselekedeteikből és ezek gyümölcseiből ismerik meg.

Miért esik tehát oly zokon S. S.-nak, ha szépséges tényeiből, elszórt magvainak gyümölcsei után nevét, mesterségét és tüzelmét hallja, látja?

A mű mesterére vall.

Vagy tán a jámbor, vallásos, becsületes, jó er-kölcsű és akaratu emberek dühöngnek az egyház, vallás és szolgál ellen? Azok káromolják Istent, dobálózna a kereszttel, rágalmazza a papokat, vetik meg az Isten parancsait, a bűjtöket, gunyol-ják az ünnepeket stb. stb.? Oh, nem! A ki ezeket teszi, az vétke cselekményt követ el s méltán rossznak, gonosznak, istentelennek nevezhető.

Igen, mert nem fordult még fel a világ. A fo-galmak még nincsenek kicserélve. Az Isten még ma is Isten, s az lesz, ha az egész világ tagadná is. Az Isten felő, szerető és tisztelő emberek ma is istenfélő stb. név alatt ismeretesekek.

Miért irtózik tehát S. S. önmagától? A tükör nem mutat más képet, mint a milyent elébe áll-tanak. Ha S. S. torzképét látja a tükörben, ne ret-tenjen vissza, mert az a saját képe. Ha rutnak ta-

lálja magát, ne higgye, hogy mások előtt valami szépségnek tűnik fel. Reparálja ki magát. Távo-lítsa el a botrány köveit, melyeket mások szívébe dobott. Szóval, jövő tetteivel bizonyítsa be, hogy én tévedtem, midőn — ha szükség leend, okmá-nyokkal igazolandó — cselekedetei után saját ne-vén neveztem meg.

Verebek ellen ágyuval nem szoktak menni. Maga a személy a nyomdafesték veszteségét nem érdemelne meg, de a megsértett közérköcsi érzet, e község reputációja és jövő érdeke köve-teli ezt.

A közérköcsöket óvni kell. A bűnöket eltusol-ni, a közérköcselenséget terjeszteni nem szabad. A képmutatás, a kétkulacsosság nem illik 'a ma-gyar ember jelleméhez, ősi becsületéhez. Két urnak senki sem szolgálhat. Vagy az Istennek, vagy az ördögnek. Más út nincs. Ez is érthető.

Ezeket pedig jegyezze meg S. S. „Legyen az ember pápista, kálomista, lutheránus, zsidó, buddhista vagy mohamedán, legyen kvekker, mormoni vagy akár tűzimádó, csak legyen val-lása, legyen hite az Istenben. A ki hisz, abban hinni fognak embertársai is, de a hitetlenekben hinnünk nem lehet, s a kikben nem hihetünk, azokat nem is szerethetjük.“ Ime, ebben megleli S. S. hozzám intézett ezen kérdésére is: „miért“, a választ.

Vajha jóakaratu törekvésünket teljes önmagába-térés és őszinte javulás követné! Adjá Isten!

Felszegi.

Szám 2174. — 1887.

tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kovásznai kir. j.-bírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy kovásznai Lipi-sán Györgyné Barta Mária végrehajtatónak kovásznai Kovács Dénes (Mózesé) végrehaj-tást szenvedett elleni 40 frt tökekövetelés s járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézd-i-vásárhelyi kir. törvényszék kovásznai kir. járásbírószág területén levő Kovászna községé-ben fekvő, a kovásznai 219. sz. tjkvben fe-lerészben Lengyel Éva Kovács Dénesné $\frac{1}{4}$ -ed részben Kovács Dénes (Mózesé), $\frac{1}{4}$ -ed részben Kovács Klára nevére felvett A + 1 rend 379 $\frac{1}{2}$, 379 $\frac{1}{2}$ hr. sz. alatt felvett egész ingat-lanra Kovács Mózes özvegye Csutak Klára javára feljegyzett élethossziglani lakás jogá-nak érintetlen hagyásával az árverést 416 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elren-delte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi március 10-én napján Kovászna község házánál megtartandó nyilvános árve-résen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak azingatla-nok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-jén 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rende-let 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapir-

ban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénz-nek a bíróságnál előleges elhelyezéséről ki-állított szabályszerű elismervényt átszolgál-tatni.

A kir. járásbírság mint telekkönyvi ható-ság Kovásznán, 1887. évi december hó 3-ik napján.

Dobay János,
kir. járásbíró.

Pántlika-gilisztá fejestül

6 percz alatt teljes biztonsággal a gyomorból feltétlenül kihajtatik a páfrány tokocskák által.

Eredeti minőségben egyedül csakis

SCHNEIDER JÓZSEF

gyógyszerésznél kapható Resiczán
(Délmagyarországon).

E kitűnő gyógyszer biztos hatásáért jót állunk.

Egy eredeti doboz ára 3 frt 50 kr. — Posta-utánvét mellett az egész világra szétküldetik.

Magyar iparczikk!

Mig eddig még a pótkávét is a kül-földről vettük, most az elismert jószág

Lenck-kávéban

oly kitűnő hazai gyártmányunk van, mely-nek használata máris általános divattá vált.

LENCK-KÁVÉ

kapható minden jobb kereskedésben s a hol a készlet elfogyott volna, a t. közön-ség követelje, mint hazai gyártmányt.

A t. elárusító urak forduljanak Lenck S. pótkávé-gyárához Sopronban, honnét mintákat rögtön, ingyen és bérmentve kapnak s így rizikó nélkül győződhetnek meg a felől, hogy a **Lenck-kávé** a legjobb eddig ismert pótkávé.

Kolozsvártt a gyár képviselője Kamutz József ur. 11—15

Előnyös alkalmi bevásárlás

KOVÁSZNAI és KERESZTESY

NŐI DIVATTERMÉBEN (Brassó, főtér).

Menyasszonyi, séta- és házi-ruhák (toilettek) a legújabb divat szerint készülnek.

Továbbá a raktár-készlet egy részét tartalmazó női divat gyapjú és selyemruha-szővetek fekete és minden színben, posztó maradékok, mosó satin és cretonok, ugy-szintén női- és gyerek-felöltők, eső-köpenyek és mantillok a tavaszi új bevásárlás miatt előnyös áron adnak el.

Minták kívánatra bérmentve küldetnek.

Ugyanott egy gyakornok felvétetik.

* E rovatban megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a Szerk.